

مجموعه PDF
تفسیر و نکات کلیدی

برای آزمون کارشناس رسمی
دادگستری، قوه قضائیه
و کارشناسان ماده ۲۷

جلد ششم

شرایط عمومی پیمان بخشنامه سازمان برنامه و بودجه

برای اجرای برنامه‌های عمرانی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
و نظارتی دولت

تفسیر مواد و تبصره‌ها
با رویکرد کاربردی

نکات کلیدی
برای آزمون‌ها

بسته‌های قانونی
و ضوابط اجرایی

مطابق با آخرین
تغییرات و اصلاحات

آمادگی امروز...
موفقیت فردا

جلد ششم (تفسیر بند به بند

شرایط عمومی پیمان

نشریه ۴۳۱۱

همراه با: توضیحات ساده و مفصل، نکات کلیدی آزمون (هایلایت شده)،
تعریف لغات تخصصی و سؤالات آزمون با پاسخ تشریحی برای هر ماده و تبصره

اطلاعیه حقوق مالکیت اثر

کلیه حقوق مادی و معنوی این جزوه، شامل محتوا، گردآوری، تدوین، تفسیر و ساختار آن، متعلق به **سایت فایل لند** بوده و هرگونه کپی برداری، تکثیر، انتشار، فروش، باز نشر، واگذاری یا استفاده تجاری از تمام یا بخشی از این اثر، بدون کسب اجازه کتبی از مالک اثر، ممنوع و غیرمجاز است.

هرگونه استفاده و انتشار غیرقانونی از این جزوه، علاوه بر ایجاد **مسئولیت شرعی و اخلاقی**، می تواند موجب **مسئولیت قانونی و پیگیری حقوقی** متخلف شود. استفاده از محتوای این اثر بدون رضایت مالک، **شرعاً جایز نبوده و حرام است**.

این اثر با هدف حمایت از حقوق پدیدآورنده و حفظ حقوق مالکیت فکری منتشر شده است.

فهرست مطالب

فصل اول — تعاریف و مفاهیم (مواد ۱ تا ۱۵)..... ۷

ماده ۱ — پیمان..... ۷

ماده ۲ — موافقتنامه..... ۱۰

ماده ۳ — شرایط عمومی..... ۱۲

ماده ۴ — شرایط خصوصی..... ۱۳

ماده ۵ — برنامه زمانی اجرای کار (کلی و تفصیلی)..... ۱۵

ماده ۶ — کارفرما..... ۱۷

ماده ۷ — پیمانکار..... ۱۹

ماده ۸ — مدیر طرح..... ۲۱

ماده ۹ — مهندس مشاور، مهندس ناظر..... ۲۲

ماده ۱۰ — رئیس کارگاه..... ۲۴

ماده ۱۱ — پیمانکار جزء

ماده ۱۲ — کار، کارگاه، تجهیز و برچیدن کارگاه

ماده ۱۳ — مصالح، تجهیزات، مصالح و تجهیزات پای کار، ماشین آلات و ابزار، تأسیسات و ساختمان های موقت، وسایل

ماده ۱۴ — برآورد هزینه، مبلغ پیمان، مبلغ اولیه و نهایی، ضریب پیمان، نرخ پیمان، مدت پیمان

ماده ۱۵ — روز، ماه، تاریخ ها، مفرد و جمع، عنوان ها

فصل دوم — تأییدات و تعهدات پیمانکار (مواد ۱۶ تا ۲۷)

ماده ۱۶ — تأییدات پیمانکار

ماده ۱۷ — کارکنان

ماده ۱۸ — مسئولیت حسن اجرای کار، برنامه کار، گزارش پیشرفت کار، رئیس کارگاه

ماده ۱۹ — کنترل نقاط نشانه، پیاده کردن نقشه ها، اندازه گیری ها

ماده ۲۰ — تجهیز کارگاه، تدارک مصالح، تجهیزات و ماشین آلات

ماده ۲۱ — حفاظت از کار و شخص ثالث، بیمه کار، مراقبت های لازم

ماده ۲۲ — ترتیب گردش مدارک، نقشه ها و ابلاغ دستورکارها

ماده ۲۳ — حفاظت تأسیسات زیربنایی و تغییر وضع آنها

ماده ۲۴ — واگذاری، پیمانکاران جزء

ماده ۲۵ — اجرای کار در شب

ماده ۲۶ — آثار تاریخی و اشیای عتیقه

ماده ۲۷ — اقامتگاه قانونی

فصل سوم — تعهدات و اختیارات کارفرما (مواد ۲۸ تا ۳۳)

ماده ۲۸ — تحویل کارگاه

ماده ۲۹ — تغییر مقادیر کار، قیمت های جدید، تعدیل نرخ پیمان

ماده ۳۰ — تغییر مدت پیمان

ماده ۳۱ — مدیریت اجرا

ماده ۳۲ — نظارت بر اجرای کار

ماده ۳۳ — مهندس ناظر

فصل چهارم — تضمین، پرداخت، تحویل کار (مواد ۳۴ تا ۴۲)

Error! Bookmark not defined.

ماده ۳۴ — تضمین انجام تعهدات

ماده ۳۵ — تضمین حسن انجام کار

ماده ۳۶ — پیش پرداخت

ماده ۳۷ — پرداخت ها (صورت وضعیت موقت)

Error! Bookmark not defined.

ماده ۳۸ — پرداخت های ارزی

ماده ۳۹ — تحویل موقت

ماده ۴۰ — صورت وضعیت قطعی

ماده ۴۱ — تحویل قطعی

ماده ۴۲ — مسئولیت های دوره تضمین

فصل پنجم — حوادث قهری، فسخ، خاتمه، تعلیق، خسارت تأخیر، تسویه حساب،

حل اختلاف (مواد ۴۳ تا ۵۴)

ماده ۴۳ — بروز حوادث قهری

ماده ۴۴ — ممنوعیت قانونی

ماده ۴۵ — حقوق انحصاری ثبت شده

ماده ۴۶ — موارد فسخ پیمان

ماده ۴۷ — اقدامات فسخ پیمان

ماده ۴۸ — خاتمه پیمان

ماده ۴۹ — تعلیق

ماده ۵۰ — هزینه تسریع کار، خسارت تأخیر کار

ماده ۵۱ — صورت حساب نهایی

ماده ۵۲ — تسویه حساب

ماده ۵۳ — حل اختلاف

ماده ۵۴ — قوانین و مقررات حاکم بر پیمان

پیوست ۱ — دستورالعمل نحوه تکمیل موافقتنامه، شرایط عمومی و شرایط خصوصی پیمان

بخش یکم — موافقتنامه

بند ۱-۱ — قاعده کلی تکمیل موافقتنامه — ممنوعیت تغییر متن

بند ۲-۱ — درج عنوان رسمی طرفین در مقدمه موافقتنامه

بند ۳-۱ — درج موضوع، محل اجرا و مشخصات اصلی در ماده ۱ موافقتنامه

بند ۴-۱ — مبلغ پیمان و «ضریب پیمان» در ماده ۳ موافقتنامه

بند ۵-۱ و ۶-۱ و ۷-۱ — مهندس مشاور یا نظارت مستقیم کارفرما، و امضای صفحات موافقتنامه

بخش دوم — شرایط عمومی پیمان

بند ۱-۲ — ممنوعیت تغییر شرایط عمومی و شیوه استناد به آن

بند ۲-۲ و زیربندها — انتقال پیمان به پیمانکار جدید (جایگزینی پیمانکار)

بند ۳-۲ و زیربندها — اختیاراتی که کارفرما نمی تواند به «مدیر طرح» تفویض کند

بند ۴-۲ — تهیه صورت وضعیت توسط مهندس مشاور به عنوان خدمات اضافی

بند ۵-۲ — هیأت سه نفره فسخ در دستگاه های غیر تابع وزارتخانه

بند ۶-۲ و ۷-۲ — شمول «ترک مناقصه» و امضای شرایط عمومی توسط مهندس مشاور

بخش سوم — شرایط خصوصی پیمان

- بند ۳-۱ — قاعده طلایی: شرایط خصوصی فقط در چارچوب شرایط عمومی قابل تکمیل است
- بند ۳-۲ — تکمیل شرایط خصوصی برحسب نیاز هر کار و علامت گذاری موارد بلااستفاده
- بند ۳-۳ — کارشناسان خارجی در ماده ۱۷-الف شرایط خصوصی
- بند ۳-۴ و ۳-۵ — تجهیز کارگاه: تعهدات کارفرما در مواد ۲۰-الف و ۲۰-ب
- بند ۳-۶ — بیمه کار در ماده ۲۱-ج شرایط خصوصی
- بند ۳-۷ — تأمین زمین تجهیز کارگاه در ماده ۲۸-الف
- بند ۳-۸ — تعدیل آحاد بها در ماده ۲۹-ه شرایط خصوصی
- بند ۳-۹ و ۳-۱۰ — ارز موردنیاز برای متخصصان و ماشین آلات خارجی (مواد ۳۸-الف، ۳۸-ب، ۳۸-ه)
- بند ۳-۱۱ — هزینه تسریع کار در ماده ۵۰-الف شرایط خصوصی
- بند ۳-۱۲ و ۳-۱۳ — امضای شرایط خصوصی توسط مهندس مشاور و اصل استقلال بخشنامه های اجرایی
- پیوست ۲ — فرم شرایط خصوصی پیمان (صفحات ۶۸ تا پایان سند اصلی)**

فصل اول — تعاریف و مفاهیم (مواد ۱ تا ۱۵)

این فصل، واژه‌نامه رسمی و الزام‌آور کل پیمان است. هر اصطلاحی که در سراسر شرایط عمومی، شرایط خصوصی یا مکاتبات پیمان به کار می‌رود (مانند «کارفرما»، «مدیر طرح»، «مبلغ پیمان»، «دقیقاً همان معنایی را دارد که در همین ۱۵ ماده تعریف شده است — نه معنای عرفی یا لغوی آن. در آزمون‌های کارشناسی، بسیاری از سؤالات با اتکا به تفاوت‌های ظریف همین تعاریف طراحی می‌شوند (مثل تفاوت «مبلغ اولیه پیمان» با «مبلغ نهایی پیمان»، یا «مصلح» با «مصلح و تجهیزات پای کار»).

ماده قانونی

ماده ۱ — پیمان

◀ متن ماده

پیمان، مجموعه اسناد و مدارکی است که در ماده ۲، موافقتنامه پیمان، درج شده است.

◀ توضیح ساده و کاربردی

این ماده، سنگ‌بنای تمام تعاریف پیمان است. نکته کلیدی این جاست که «پیمان» در این نظام حقوقی، یک سند واحد نیست، بلکه نام مجموعه‌ای از اسناد و مدارک به هم پیوسته است. فهرست دقیق این اسناد (موافقتنامه، شرایط عمومی، شرایط خصوصی، مشخصات فنی، نقشه‌ها، فهرست بها و مقادیر کار، برنامه زمانی و...) در ماده ۲ خود موافقتنامه برشمرده می‌شود، نه در شرایط عمومی.

دام رایج امتحانی: عبارت «ماده ۲» در متن این ماده، به ماده ۲ موافقتنامه اشاره دارد، نه به ماده ۲ شرایط عمومی (که موضوع آن، تعریف خود موافقتنامه است). خلط این دو ماده هم‌شماره از دو سند متفاوت، یکی از رایج‌ترین اشتباهات داوطلبان است.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- «پیمان» به معنای مجموعه اسناد و مدارک است، نه یک سند واحد.
- فهرست اسناد تشکیل دهنده پیمان، در ماده ۲ موافقتنامه (نه شرایط عمومی) درج می شود.
- ماده ۲ موافقتنامه و ماده ۲ شرایط عمومی دو سند و دو موضوع کاملاً متفاوت اند؛ نباید با هم اشتباه شوند.

تعریف لغات و اصطلاحات تخصصی

اسناد و مدارک پیمان: مجموعه کامل مدارکی شامل موافقتنامه، شرایط عمومی، شرایط خصوصی، مشخصات فنی، نقشه ها، فهرست بها و برنامه زمانی که در ماده ۲ موافقتنامه برشمرده می شوند و در کنار هم «پیمان» را تشکیل می دهند.

✎ سوالات آزمون (با پاسخ تشریحی)

سؤال ۱ [سطح: ساده]

طبق ماده ۱ شرایط عمومی، «پیمان» چگونه تعریف شده است؟

(الف) فقط موافقتنامه امضاشده

(ب) مجموعه اسناد و مدارکی که در ماده ۲ موافقتنامه درج شده است

(ج) فقط شرایط عمومی و شرایط خصوصی

(د) توافق شفاهی بین طرفین

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

ماده ۱ صراحتاً «پیمان» را مجموعه اسناد و مدارکی تعریف می کند که در ماده ۲ موافقتنامه ذکر شده است؛ پیمان به یک سند محدود نیست.

سؤال ۲ [سطح: متوسط]

فهرست دقیق اسنادی که «پیمان» را تشکیل می دهند، باید در کجا جست و جو شود؟

- الف) ماده ۱ شرایط عمومی
- ب) ماده ۲ موافقتنامه
- ج) شرایط خصوصی پیمان
- د) دستورالعمل تعدیل آحاد بها

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

طبق ارجاع صریح ماده ۱ شرایط عمومی، فهرست اسناد تشکیل دهنده پیمان در ماده ۲ موافقتنامه آمده است، نه در شرایط عمومی.

سؤال ۳ [سطح: سخت]

چرا خلط «ماده ۲ موافقتنامه» با «ماده ۲ شرایط عمومی» در کارشناسی پیمان مشکل ساز است؟

- الف) چون هر دو دقیقاً یک مطلب را با عبارات متفاوت بیان می کنند
- ب) چون ماده ۲ موافقتنامه فهرست اسناد پیمان را می دهد، اما ماده ۲ شرایط عمومی تعریف خود موافقتنامه است؛ خلط این دو به برداشت نادرست از دامنه اسناد پیمان می انجامد
- ج) چون شماره مواد در حقوق پیمان اهمیتی ندارد
- د) چون فقط یکی از این دو ماده معتبر و لازم الاجراست

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

این دو ماده هم شماره اما در دو سند متفاوت (موافقتنامه و شرایط عمومی) هستند و محتوای کاملاً متفاوتی دارند؛ خلط آنها می تواند در تشخیص اسناد رسمی پیمان خطای کارشناسی ایجاد کند.

ماده قانونی

ماده ۲ — موافقتنامه

◀ متن ماده

موافقتنامه سندی است که مشخصات اصلی پیمان، مانند مشخصات دو طرف، موضوع، مبلغ و مدت پیمان، در آن بیان شده است.

◀ توضیح ساده و کاربردی

موافقتنامه، «سند هویتی» پیمان است؛ چهار رکن اصلی هر پیمان (طرفین، موضوع، مبلغ، مدت) دقیقاً در همین سند درج می‌شود. برخلاف شرایط عمومی که کلی و یکسان برای همه پیمان‌هاست، موافقتنامه کاملاً اختصاصی و منحصر به همان پیمان مشخص است.

توجه شود این تعریف عام است؛ جزئیات مواد موافقتنامه (مانند ماده ۱ تا ۷ آن) در دستورالعمل جداگانه تکمیل موافقتنامه (بخشنامه‌ای که پیش‌تر بررسی شد) آمده، نه در خود شرایط عمومی.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- چهار رکن اصلی موافقتنامه: مشخصات طرفین، موضوع، مبلغ، مدت پیمان.
- موافقتنامه، برخلاف شرایط عمومی، سندی اختصاصی و مختص به همان پیمان است، نه سندی یکسان برای همه پیمان‌ها.

سؤالات آزمون (با پاسخ تشریحی)

سؤال ۱ [سطح: ساده]

کدام یک جزء ارکان اصلی موافقتنامه طبق ماده ۲ شرایط عمومی نیست؟

الف) مشخصات دو طرف

ب) موضوع پیمان

ج) روش حل اختلاف

د) مبلغ و مدت پیمان

پاسخ صحیح: گزینه «ج»

ماده ۲ چهار رکن را برمی شمارد: مشخصات دو طرف، موضوع، مبلغ و مدت؛ روش حل اختلاف موضوع ماده ۵۳ شرایط عمومی است، نه رکن موافقتنامه طبق این تعریف.

سؤال ۲ [سطح: متوسط]

تفاوت اصلی موافقتنامه با شرایط عمومی در چیست؟

الف) موافقتنامه یکسان برای همه پیمان هاست

ب) موافقتنامه سندی اختصاصی و مختص همان پیمان است؛ شرایط عمومی سندی یکسان برای همه پیمان های عمرانی است

ج) شرایط عمومی هم مانند موافقتنامه در هر پیمان فرق می کند

د) تفاوتی وجود ندارد

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

موافقتنامه، مشخصات اختصاصی همان پیمان خاص را در بر دارد، در حالی که شرایط عمومی سندی استاندارد و یکسان برای همه پیمان های مشمول این نظام است.

ماده قانونی

ماده ۳ — شرایط عمومی

◀ متن ماده

شرایط عمومی، مفاد همین متن است که شرایط عمومی حاکم بر پیمان را تعیین می کند.

◀ توضیح ساده و کاربردی

این ماده، تعریفی خودارجاع (self-referential) دارد: شرایط عمومی، خود همین سندی است که در حال مطالعه آن هستید. نکته حقوقی مهم این است که شرایط عمومی، چارچوب حقوقی «حاکم» بر پیمان را تعیین می کند؛ یعنی نسبت به شرایط خصوصی و حتی موافقتنامه، نقش تعیین کننده و پایه دارد و همان طور که در دستورالعمل بررسی شد، شرایط خصوصی هرگز نمی تواند آن را نقض کند (این نکته در ماده ۴ به صراحت بیشتری تکرار می شود).

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- شرایط عمومی، سندی یکسان و ثابت است که «حاکم» بر کل پیمان است.
- این تعریف پایه حقوقی برای برتری شرایط عمومی نسبت به شرایط خصوصی در ماده ۴ است.

📌 سوالات آزمون (با پاسخ تشریحی)

سؤال ۱ [سطح: ساده]

طبق ماده ۳، نقش شرایط عمومی نسبت به پیمان چیست؟

- الف) فقط جنبه راهنما و غیرالزام آور دارد
- ب) شرایط عمومی حاکم بر پیمان را تعیین می کند
- ج) فقط در صورت سکوت شرایط خصوصی کاربرد دارد
- د) پس از شرایط خصوصی اجرا می شود

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

ماده ۳ صراحتاً شرایط عمومی را سندی معرفی می کند که «شرایط عمومی حاکم بر پیمان» را تعیین می کند؛ یعنی نقش پایه و الزام آور دارد، نه صرفاً راهنما.

ماده قانونی

ماده ۴ — شرایط خصوصی

◀ متن ماده

شرایط خصوصی، شرایط خاصی است که به منظور تکمیل شرایط عمومی، برای این پیمان، با توجه به وضعیت و ماهیت آن، تنظیم شده است. موارد درج شده در شرایط خصوصی، هیچ گاه نمی تواند مواد شرایط عمومی را نقض کند.

◀ توضیح ساده و کاربردی

این یکی از مهم ترین مواد کل شرایط عمومی برای دعاوی پیمانکاری است، چون همان قاعده طلایی ای را که در دستورالعمل تکمیل موافقتنامه دیدیم (بند ۳-۱)، این بار در دل خود شرایط عمومی و با قدرت اجرایی مستقیم بیان می کند: نقش شرایط خصوصی صرفاً «تکمیل کننده» است، نه «اصلاح کننده» یا «ناقص». هر بند از شرایط خصوصی که با هر ماده ای از شرایط عمومی در تعارض باشد، به حکم همین ماده ۴، از درجه اعتبار ساقط است. این ماده، مبنای حقوقی مستقیمی است که کارشناس در دعاوی می تواند به آن استناد کند تا هر بند نامعتبر شرایط خصوصی را کنار بگذارد و حکم شرایط عمومی را جایگزین آن کند.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- نقش شرایط خصوصی: صرفاً «تکمیل» شرایط عمومی، هرگز «نقض» یا «اصلاح» آن.
- هر بند شرایط خصوصی که با شرایط عمومی مغایرت داشته باشد، طبق تصریح همین ماده، فاقد اعتبار است.
- این ماده، مبنای حقوقی مستقیم برای اولویت مطلق شرایط عمومی بر شرایط خصوصی است.

✎ سؤالات آزمون (با پاسخ تشریحی)**سؤال ۱ [سطح: ساده]**

نقش شرایط خصوصی نسبت به شرایط عمومی طبق ماده ۴ چیست؟

- الف) اصلاح شرایط عمومی در صورت لزوم
ب) تکمیل شرایط عمومی، بدون امکان نقض آن
ج) جایگزینی کامل شرایط عمومی
د) الغای شرایط عمومی در موارد خاص

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

ماده ۴ صراحتاً می گوید شرایط خصوصی «به منظور تکمیل شرایط عمومی» تنظیم می شود و هیچ گاه نمی تواند مواد شرایط عمومی را نقض کند.

سؤال ۲ [سطح: متوسط]

اگر بندی از شرایط خصوصی با یکی از مواد شرایط عمومی مغایرت آشکار داشته باشد، از منظر کارشناسی چه باید کرد؟

- (الف) چون شرایط خصوصی مختص همان پیمان است، اولویت با آن است
(ب) طبق ماده ۴، آن بند شرایط خصوصی فاقد اعتبار است و باید حکم شرایط عمومی اعمال شود
(ج) باید هر دو حکم به صورت همزمان اجرا شود
(د) موضوع باید حتماً به دادگاه ارجاع و بدون نظر کارشناسی حل شود

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

ماده ۴ به صراحت مقرر می‌دارد موارد درج شده در شرایط خصوصی هیچ‌گاه نمی‌تواند مواد شرایط عمومی را نقض کند؛ بنابراین چنین بندی فاقد اعتبار اجرایی است.

ماده قانونی

ماده ۵ — برنامه زمانی اجرای کار (کلی و تفصیلی)

◀ متن ماده

(الف) برنامه زمانی کلی: برنامه‌ای است که در آن، زمان بندی کلی کارهای مورد پیمان بر حسب ماه، منعکس گشته و در اسناد و مدارک پیمان درج شده است. (ب) برنامه زمانی تفصیلی: برنامه‌ای است که زمان بندی فعالیت‌های مختلف کارهای موضوع پیمان، به تفصیل و در چارچوب برنامه زمانی کلی، در آن آمده است.

◀ توضیح ساده و کاربردی

این ماده، دو سطح زمان‌بندی پروژه را از هم تفکیک می‌کند: «برنامه زمانی کلی» یک نمای کلان و ماهانه از کل پروژه است که همراه اسناد مناقصه از ابتدا وجود دارد و جزو اسناد و مدارک پیمان محسوب می‌شود. «برنامه زمانی تفصیلی» اما جزئی‌تر است و باید در چارچوب همان برنامه کلی، توسط پیمانکار (طبق ماده ۱۸) تهیه و به تأیید مهندس مشاور و کارفرما برسد.

این تفکیک در محاسبه تأخیرات و تعیین مسئولیت تأخیر، محل اصلی کاربرد کارشناسی است: تأخیر باید نسبت به کدام برنامه (کلی یا تفصیلی) سنجیده شود، پاسخش به دقت همین تعاریف بستگی دارد.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- برنامه زمانی کلی: زمان‌بندی ماهانه، جزو اسناد و مدارک پیمان از ابتدا.
- برنامه زمانی تفصیلی: جزئی‌تر، در چارچوب برنامه کلی، توسط پیمانکار تهیه می‌شود (نه از ابتدا در اسناد مناقصه).

✎ سؤالات آزمون (با پاسخ تشریحی)

سؤال ۱ [سطح: ساده]

برنامه زمانی کلی، زمان‌بندی کارها را بر چه مبنایی نشان می‌دهد؟

(الف) روزانه

(ب) هفتگی

(ج) ماه

(د) فصلی

پاسخ صحیح: گزینه «ج»

طبق بند «الف» ماده ۵، برنامه زمانی کلی، زمان‌بندی کارها را بر حسب «ماه» منعکس می‌کند.

سؤال ۲ [سطح: متوسط]

برنامه زمانی تفصیلی نسبت به برنامه زمانی کلی چه رابطه ای دارد؟

الف) کاملاً مستقل و بی ارتباط با آن است

ب) باید در چارچوب برنامه زمانی کلی و با جزئیات بیشتر تنظیم شود

ج) جایگزین برنامه زمانی کلی می شود

د) فقط برای پیمان های کوچک کاربرد دارد

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

بند «ب» ماده ۵ صراحتاً برنامه زمانی تفصیلی را برنامه ای می داند که «در چارچوب برنامه زمانی کلی» و با جزئیات فعالیت ها تنظیم می شود.

ماده قانونی

ماده ۶ — کارفرما

◀ متن ماده

کارفرما شخص حقوقی است که یک سوی امضاکننده پیمان است و عملیات موضوع پیمان را بر اساس اسناد و مدارک پیمان، به پیمانکار واگذار کرده است. نمایندگان و جانشینهای قانونی کارفرما، در حکم کارفرما می باشند.

◀ توضیح ساده و کاربردی

نکته حقوقی مهم این ماده، محدودیت ماهیت کارفرما به «شخص حقوقی» است؛ کارفرما هرگز نمی تواند شخص حقیقی باشد (برخلاف پیمانکار که می تواند حقیقی یا حقوقی باشد — ماده ۷). این یکی از تفاوت های کلیدی که در سؤالات مقایسه ای امتحان زیاد می آید.

نکته دوم، گسترش تعریف «کارفرما» به «نمایندگان و جانشینان قانونی» اوست؛ یعنی هرگاه نماینده رسمی کارفرما (مثلاً مدیر طرح در محدوده اختیاراتش) اقدامی می کند، از نظر حقوقی همان اقدام خود کارفرماست.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- کارفرما همواره «شخص حقوقی» است؛ نمی تواند شخص حقیقی باشد.
- نمایندگان و جانشینان قانونی کارفرما، در حکم خود کارفرما تلقی می شوند.

✎ سوالات آزمون (با پاسخ تشریحی)

سؤال ۱ [سطح: ساده]

طبق ماده ۶ شرایط عمومی، کارفرما از نظر ماهیت حقوقی چه نوع شخصی باید باشد؟

- الف) شخص حقیقی
 ب) شخص حقوقی
 ج) می تواند حقیقی یا حقوقی باشد
 د) الزامی درباره ماهیت آن بیان نشده است

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

ماده ۶ صراحتاً کارفرما را «شخص حقوقی» تعریف می کند؛ برخلاف پیمانکار (ماده ۷) که می تواند حقیقی یا حقوقی باشد.

سؤال ۲ [سطح: سخت]

اگر مدیر طرح کارفرما، در چارچوب اختیارات تفویضی خود اقدامی انجام دهد، این اقدام از نظر حقوقی به چه کسی منتسب است؟

الف) فقط به خود مدیر طرح، جدای از کارفرما

ب) به کارفرما، چون طبق ماده ۶، نمایندگان و جانشینان قانونی کارفرما در حکم خود کارفرما هستند

ج) به پیمانکار

د) به مهندس مشاور

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

ماده ۶ صراحتاً بیان می کند نمایندگان و جانشینان قانونی کارفرما، در حکم کارفرما هستند؛ بنابراین اقدام مدیر طرح در محدوده اختیاراتش، از نظر حقوقی اقدام خود کارفرماست.

ماده قانونی

ماده ۷ — پیمانکار

◀ متن ماده

پیمانکار شخص حقوقی یا حقیقی است که سوی دیگر امضاکننده پیمان است و اجرای موضوع پیمان را بر اساس اسناد و مدارک پیمان، بعهده گرفته است. نمایندگان و جانشینهای قانونی پیمانکار، در حکم پیمانکار می باشند.

◀ توضیح ساده و کاربردی

برخلاف کارفرما که همواره شخص حقوقی است، پیمانکار می تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد؛ یعنی هم یک شرکت پیمانکاری و هم یک پیمانکار انفرادی دارای رتبه/صلاحیت، از نظر این تعریف، «پیمانکار» محسوب می شوند. مانند کارفرما، نمایندگان و جانشینان قانونی پیمانکار (مثل رئیس کارگاه در محدوده اختیاراتش) نیز در حکم خود پیمانکارند.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- پیمانکار برخلاف کارفرما، می تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد — این تفاوت پرتکرارترین سؤال مقایسه ای مواد ۶ و ۷ است.
- نمایندگان و جانشینان قانونی پیمانکار، در حکم خود پیمانکار هستند.

📝 سؤالات آزمون (با پاسخ تشریحی)

سؤال ۱ [سطح: ساده]

کدام گزاره درباره تفاوت کارفرما (ماده ۶) و پیمانکار (ماده ۷) صحیح است؟

الف) هر دو فقط می توانند شخص حقوقی باشند

ب) کارفرما فقط شخص حقوقی است؛ پیمانکار می تواند حقیقی یا حقوقی باشد

ج) کارفرما می تواند حقیقی یا حقوقی باشد؛ پیمانکار فقط حقوقی است

د) هیچ تفاوتی در ماهیت حقوقی این دو وجود ندارد

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

طبق ماده ۶، کارفرما همواره شخص حقوقی است، اما طبق ماده ۷، پیمانکار می تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد؛ این تفاوت پایه یکی از رایج ترین سؤالات مقایسه ای است.

ماده قانونی

ماده ۸ — مدیر طرح

◀ متن ماده

مدیر طرح، شخص حقوقی است که به منظور مدیریت اجرای کار، در چارچوب اختیارات تعیین شده در اسناد و مدارک پیمان، از سوی کارفرما به پیمانکار معرفی می شود.

◀ توضیح ساده و کاربردی

این تعریف را باید کنار مطلبی که پیش تر در بند ۲-۳ دستورالعمل خواندیم بگذاریم: مدیر طرح شخص حقوقی (نه حقیقی) است که از سوی کارفرما تعیین و به پیمانکار «معرفی» می شود، اما اختیارات او همواره محدود به همان چارچوبی است که در اسناد و مدارک پیمان مشخص شده — و همان طور که پیش تر دیدیم، برخی اختیارات کلیدی (فسخ، تغییر مبلغ، تغییر مدت و ...) هرگز به او واگذار نمی شود.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- مدیر طرح، شخص حقوقی است (نه حقیقی) و از سوی کارفرما تعیین و به پیمانکار معرفی می شود.
- اختیارات مدیر طرح، محدود و دقیقاً همان چیزی است که در اسناد و مدارک پیمان تعیین شده؛ نه بیشتر.

سؤالات آزمون (با پاسخ تشریحی)

سؤال ۱ [سطح: ساده]

مدیر طرح از نظر ماهیت حقوقی طبق ماده ۸ چه نوع شخصی است؟

(الف) شخص حقیقی

(ب) شخص حقوقی

(ج) هم می تواند حقیقی و هم حقوقی باشد

(د) شخص ثالث بدون شخصیت حقوقی مشخص

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

ماده ۸ صراحتاً مدیر طرح را «شخص حقوقی» تعریف می کند.

ماده قانونی

ماده ۹ — مهندس مشاور، مهندس ناظر

◀ متن ماده

(الف) مهندس مشاور، شخص حقیقی یا حقوقی است که برای نظارت بر اجرای کار، در چارچوب اختیارات تعیین شده در اسناد و مدارک پیمان، از سوی کارفرما به پیمانکار معرفی می شود. (ب) مهندس ناظر، نماینده مقیم مهندس مشاور در کارگاه است و در چارچوب اختیارات تعیین شده در اسناد و مدارک پیمان به پیمانکار معرفی می شود.

◀ توضیح ساده و کاربردی

نکته مهم: برخلاف مدیر طرح (که فقط شخص حقوقی است)، مهندس مشاور می تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد. مهندس ناظر، جایگاه متفاوتی دارد: او نه یک شخصیت مستقل، بلکه «نماینده مقیم» مهندس مشاور در محل کارگاه

است — یعنی همان اختیارات مهندس مشاور را، در چارچوب تعیین شده و به صورت حضوری و روزانه در کارگاه، اعمال می کند.

در بسیاری از مواد بعدی شرایط عمومی (مانند ماده ۱۹ درباره کنترل نقاط نشانه)، می بینیم که مهندس ناظر همان کسی است که در سطح کارگاه با پیمانکار و رئیس کارگاه سروکار روزمره دارد، در حالی که مهندس مشاور معمولاً در سطح مدیریتی و تصمیمات کلان تر حضور دارد.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- مهندس مشاور می تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد؛ برخلاف مدیر طرح که فقط حقوقی است.
- مهندس ناظر، نماینده مقیم مهندس مشاور در کارگاه است، نه یک نهاد مستقل از او.

✍ سوالات آزمون (با پاسخ تشریحی)

سؤال ۱ [سطح: ساده]

مهندس ناظر طبق ماده ۹ چه جایگاهی دارد؟

- الف) شخصی کاملاً مستقل از مهندس مشاور
- ب) نماینده مقیم مهندس مشاور در کارگاه
- ج) نماینده کارفرما مستقل از مهندس مشاور
- د) همان مدیر طرح با عنوان دیگر

پاسخ صحیح: گزینه «ب»

بند «ب» ماده ۹ صراحتاً مهندس ناظر را «نماینده مقیم مهندس مشاور در کارگاه» تعریف می کند؛ او مستقل از مهندس مشاور نیست.

سؤال ۲ [سطح: متوسط]

کدام یک از اشخاص زیر، برخلاف بقیه، می تواند هم شخص حقیقی و هم حقوقی باشد؟

الف) کارفرما (ماده ۶)

ب) مدیر طرح (ماده ۸)

ج) مهندس مشاور (ماده ۹)

د) هیچ کدام

پاسخ صحیح: گزینه «ج»

طبق ماده ۹، مهندس مشاور می تواند شخص حقیقی یا حقوقی باشد؛ در حالی که کارفرما (ماده ۶) و مدیر طرح (ماده ۸) هر دو منحصرأً شخص حقوقی اند.

ماده قانونی

ماده ۱۰ — رئیس کارگاه

◀ متن ماده

رئیس کارگاه، شخصی حقیقی دارای تخصص و تجربه لازم است که پیمانکار، او را به مهندس مشاور معرفی می کند تا اجرای موضوع پیمان در کارگاه را سرپرستی کند.

◀ توضیح ساده و کاربردی

رئیس کارگاه، برخلاف بیشتر جایگاه های پیشین (که از سوی کارفرما معرفی می شدند)، از سوی پیمانکار تعیین و به مهندس مشاور معرفی می شود — یعنی او نماینده اجرایی پیمانکار در محل کارگاه است، نه نماینده کارفرما. طبق ماده ۹ که پیش تر دیدیم، همتای او در سمت کارفرما/مشاور، «مهندس ناظر» است.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون (کارشناس رسمی دادگستری / قوه قضائیه / ماده ۲۷)

- رئیس کارگاه، شخص حقیقی است و از سوی پیمانکار (نه کارفرما) تعیین و به مهندس مشاور معرفی می شود.
- رئیس کارگاه (نماینده پیمانکار در کارگاه) و مهندس ناظر (نماینده مهندس مشاور در کارگاه)، دو جایگاه متقابل و موازی اند.

✍ سوالات آزمون (با پاسخ تشریحی)

سؤال ۱ [سطح: ساده]

رئیس کارگاه از سوی چه کسی معرفی می شود؟

الف) کارفرما

ب) مهندس مشاور

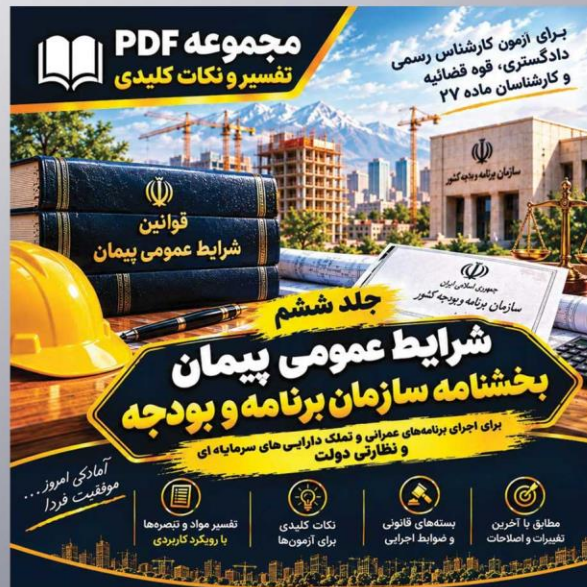
ج) پیمانکار

د) مدیر طرح

پاسخ صحیح: گزینه «ج»

طبق ماده ۱۰، رئیس کارگاه از سوی پیمانکار تعیین و به مهندس مشاور معرفی می شود؛ او نماینده پیمانکار در کارگاه است.

برای دریافت ادامه این درسنامه و تفسیر بند به بند به وبسایت زیر مراجعه فرمائید.

www.Fileland.ir

همچنین برای دیدن سایر مجموعه درسنامه‌ها و تفاسیر بند به بند منابع آزمون‌های کارشناسی رسمی دادگستری و قوه قضائیه به وب سایت بالا مشاهده شود.

